

6. Вакарін С. Організаційно-правові питання реформування державного управління у сфері економіки України / С. Вакарін // Право України. – 2001. – № 10. – с. 38–40.

7. Про оптимізацію системи центральних органів виконавчої влади : постанова Кабінету Міністрів України від 10.09.2014 р. № 442 // Урядовий кур'єр. – 2014. – № 169.

РОЛЬ ЕКОЛОГІЧНОГО ЗАКОНОДАВСТВА У ЗАБЕЗПЕЧЕННІ СПРИЯТЛИВОГО ЖИТТЄВОГО ПРОСТОРУ ЛЮДИНИ

Бредіхіна В.

(кандидат юридичних наук, доцент кафедри екологічного права, Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого)

В умовах реалізації стратегії сталого розвитку для всієї світової спільноти, зокрема, й для України, постають питання підвищення стандартів життя людини, забезпечення гідних умов її життєдіяльності та сприятливого, в тому числі природного, оточення. З цією метою Україна на своїй території має здійснювати екологічну політику, спрямовану на збереження безпечного навколишнього середовища, захисту життя й здоров'я населення від негативного впливу, зумовленого забрудненням довкілля, досягнення гармонійної взаємодії суспільства і природи, охорону, раціональне використання і відтворення природних ресурсів.

При цьому успішна реалізація екологічної політики держави потребує передусім ефективного і узгодженого функціонування системи відповідного законодавства, спрямованого на досягнення національних пріоритетів – утвердження людини, її здоров'я, життя та безпеки як вищої соціальної цінності, забезпечення її гідного існування у сприятливих природно-соціальних умовах.

Досліджуючи національне екологічне законодавство можна виділити декілька векторів правового регулювання, що забезпечують зазначені пріоритети. Перший з них – визначення і закріплення основних принципів охорони навколишнього природного середовища як невід'ємних умов сталого розвитку суспільства. Такі принципи визначив Закон України «Про охорону навколишнього природного середовища» від 25 червня 1991 року у ст.3, де серед останніх були названі: пріоритетність вимог екологічної безпеки, обов'язковість додержання екологічних стандартів, нормативів та лімітів використання природних ресурсів при здійсненні господарської та іншої діяльності; гарантування екологічно безпечного середовища для життя й здоров'я людей; запобіжний характер заходів щодо охорони довкілля тощо [1]. Названий закон закріпив основні законодавчі засади у регулюванні екологічних правовідносин, визначив перспективи прийняття на його основі багатьох актів екологічного законодавства, особливо у сфері забезпечення екологічної безпеки, використання природних ресурсів. Тому не дивно, що в еколого-правовій літературі Закону України «Про охорону навколишнього природного середовища» справедливо надається роль «основ екологічного законодавства в незалежній Україні» [2, с.17]. Основні підходи щодо забезпечення сприятливих природних умов для життєдіяльності людини, сформульовані цим законом, були в подальшому розвинуті у Основних засадах (стратегії) державної екологічної політики України на період до 2020 року, затверджених відповідним Законом України від 21 грудня 2010 року.

Іншим, не менш важливим вектором є закріплення основних екологічних прав громадян, зокрема, права на безпечне для життя та здоров'я навколишнє природне середовище та прав, що забезпечують його реалізацію та захист: права на доступ до екологічної інформації, права на відшкодування шкоди, заподіяної здоров'ю та майну громадян внаслідок негативного впливу на навколишнє природне середовище, право на участь у публічних слуханнях з питань впливу запланованої діяльності на довкілля та ін. (ст. 9 ЗУ «Про охорону навколишнього природного середовища»). Зазначені права знайшли своє відбиття у законах України «Про забезпечення санітарного та епідемічного

благополуччя населення» (1994 р.), «Про доступ до публічної інформації» (2011 р.) та у багатьох підзаконних нормативних актах, що регулюють, наприклад, проведення громадських слухань з екологічних питань, інформування громадськості з питань, що стосуються довкілля, та забезпечення доступу до публічної екологічної інформації. Водночас недоліком даної системи нормативних актів є недостатня наявність та ефективність норм, які гарантують захист (з визначенням форм та способів) фундаментальних екологічних прав та їх конкретну реалізацію.

Багато норм екологічного законодавства України присвячено питанням забезпечення екологічної безпеки та регуляції діяльності, що шкідливо впливає на стан навколишнього природного середовища. Так, відповідні заходи і вимоги закріплені у розділі XI ЗУ «Про охорону навколишнього природного середовища», в законах України «Про екологічну експертизу» (1995 р.), «Про об'єкти підвищеної небезпеки» (2001 р.), «Про зону надзвичайної екологічної ситуації» (2000 р.) та ін.

Важливою складовою забезпечення сталого екологічного розвитку є також запровадження економіко-правового механізму охорони навколишнього природного середовища, основні заходи якого закріплені законами України «Про охорону навколишнього природного середовища» (розд. X), «Про екологічний аудит», відповідними нормами Податкового кодексу, що регулюють сплату екологічного податку (розд. VIII) тощо.

Отже, можна стверджувати, що в Україні є законодавче підґрунтя для забезпечення сприятливого природного оточення для людини. Втім, сучасне екологічне законодавство не є досконалим. У сфері екологічної законотворчості багато прогалин, неузгодженостей, суперечностей. Тому наша держава, ґрунтуючись на міжнародних зобов'язаннях та враховуючи вищевказані пріоритети та принципи, має модернізувати національне екологічне законодавство шляхом його систематизації та приведення його до європейських та світових стандартів.

На останнє слід зазначити, що сприятливий життєвий простір людини, як основа концепції сталого розвитку, формується не тільки за рахунок забезпечення безпечного стану навколишнього природного середовища, а й за наявності достатнього природно-ресурсного потенціалу та інших природно-антропогенних цінностей, які зведені державою у ранг основного національного багатства та мають підлягати особливій охороні.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Про охорону навколишнього природного середовища: Закон України від 25 червня 1991 р. № 1264-XII // Відом. Верхов. Ради України. – 1991. - № 41. – Ст. 546.
2. Андрейцев В.І. Кодифікація екологічного законодавства: методологічні, гносеологічні, аксіологічні аспекти та проблеми реалізації / В.І.Андрейцев // Зб. тез наукових доповідей учасників «круглого столу» «Актуальні питання кодифікації екологічного законодавства України» 9 листопада 2012 р. / За заг. ред. А.П.Гетьмана. – Харків: НУ «Юридична академія України імені Ярослава Мудрого». – 2012. – С. 15-19.

РЕФОРМУВАННЯ СИСТЕМИ ДЕРЖАВНОГО ЕКОЛОГІЧНОГО КОНТРОЛЮ ЯК НАПРЯМ РЕАЛІЗАЦІЇ ЕКОЛОГІЧНОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ

Власенко Ю.

(кандидат юридичних наук, доцент кафедри екологічного права Київського національного університету імені Тараса Шевченка)

«Стратегія національної безпеки України», затверджена Указом Президента від 26 травня 2015 [6] року містить перелік пріоритетів екологічної безпеки держави, таких як: збереження природних екосистем, зниження рівня забруднення навколишнього середовища, створення ефективної системи моніторингу довкілля, забезпечення контролю джерел забруднення атмосферного повітря, поверхневих і підземних вод, зниження рівня забруднення ґрунтів.